



بایدها و نبایدهای
رشد آموزش تاریخ
از نگاه دبیران
تاریخ استان
آذربایجان غربی

چرا معلمان تاریخ رشد را نمی‌خرند!

محمدحسین معتمدراد

از آنجاکه رشد آموزش تاریخ برای دبیران درس تاریخ منتشر می‌شود، در آن باید نیازهای آموزشی معلم و دانش آموز و نیز بازخورد مطالب ارائه شده و دیدگاه مخاطبان نسبت به آن مورد توجه قرار گیرد. به همین منظور، در هر سال تحصیلی، در جمع تعدادی از همکارانمان در یکی از استان‌ها حاضر می‌شویم تا نظرات ایشان را دربارهٔ چندوچون مجله دریابیم. در این شماره به سراغ چند تن از دبیران تاریخ استان آذربایجان غربی رفتیم: آقایان احمد پاشالو، بهادر آرمند، حسین رسولی، حسین علی شکرزاده، محمدرضا خادم شمس، محمود قادری، یاسر جوزایی و خانم‌ها مریم عبدلی، مریم طارم، معصومه سعیدی و نسیمه مجدی. نظرات این دبیران ارجمند را با هم می‌خوانیم.

معتمدراد: به نام خدا. تشکر می‌کنم از همکاران در اداره کل استان و دیگر همکارانی که از شهرستان‌های استان آمده‌اند؛ به‌ویژه آقای جوزایی و همچنین آقای شکرزاده، سرگروه تاریخ استان، که در این مدت زحمت کشیدند و با دفتر مجله همکاری کردند.

موضوع بحث ما دربارهٔ مجلهٔ رشد آموزش تاریخ است. در صحبت‌هایی که با دبیران داشتیم، بعضی گل‌مند بودند که مجله را ندیده و نخوانده‌ایم و به دست ما نرسیده‌است. بعضی‌ها هم کماکان خود را همراه مجله دانستند و با ارائهٔ مقاله‌ها و پیشنهادها، همکاری مستمری با مجله داشته دارند. ما پیشنهاد می‌کنیم دبیران محترم حتماً مجله را از طریق اشتراک تهیه کنند، زیرا بهترین ارتباطی که دبیران می‌توانند با ما داشته باشند، از طریق همین مجله است. ما در هر شماره معمولاً می‌رگرد یا گفت‌وگوهایی داریم. می‌رگردها با دبیران تاریخ استان‌ها هستند. گفت‌وگوها را هم معمولاً با استادان، صاحب‌نظران و کارشناسان تاریخ انجام می‌دهیم. در بخش آموزشی، خلاقیت‌ها، مهارت‌ها و شیوه‌های تدریس معلمان را داریم. گزارش همایش‌هایی که در حوزه تاریخ صورت می‌گیرند، عنوان دیگری از مباحث مجله است. همچنین، صفحاتی را به معرفی کتاب اختصاص داده‌ایم. این‌ها مباحث کلی مجله هستند. در این نشست می‌خواهیم هم به



حسین رسولی:

مقالات رشد آموزش تاریخ در مورد تاریخ اروپا کم هستند، در حالی که در کتاب‌های درسی در مورد تاریخ اروپا مطلب زیاد است. یا به موضوع انقلاب‌ها، مثل صنعتی، خیلی کم پرداخته شده است. حوزه فلسفه تاریخ یا مکتب‌های تاریخی هم چنین است



بهادر آرمند:

خیلی از مقالات مجله در راستای آموزش تاریخ نیستند، عموم موارد در راستای آموزش کتاب درسی نیستند و این تنها شامل رشد آموزش تاریخ نیست؛ بقیه مجلات هم این مشکل را دارند

باید ساختارش عوض شود و اگر امکانش هست، حتی نامش هم عوض شود. در رشد آموزش تاریخ، بنده برعکس نظر آقای رسولی، بیشتر مقالات را پژوهشی می‌بینم. برای نمونه، اگر شماره ۷۰ را ملاحظه بفرمایید، در آن چند و چون تاریخ شفاهی مورد بحث قرار گرفته است که ما در هیچ کدام از موارد درسی این را نداریم. به عبارت دیگر، متأسفانه همه چیز در آن هست، به غیر از آموزش تاریخ. یعنی نه تنها در این مورد، در بقیه موارد هم همین طور است. مقالات متعددی در مورد تاریخ هست، ولی نحوه آموزش تاریخ، جایگاهش در مجله خیلی کم است. کدام استاد دانشگاه را سراغ دارید که روش تدریس آموزش تاریخ را بگوید؟ من که ندیده‌ام. ما استادان توانا و برجسته‌ای در تدریس تاریخ داریم، ولی در میان آن‌ها کسی نیست که روش‌های آموزش تاریخ را تدریس کند. البته می‌دانم که روش‌های نوین همیشه برای آموزش تاریخ ممکن نیست، چون تاریخ جزو علوم انتزاعی است و شما نمی‌توانید آن را مشابه دیگر درس‌ها آموزش دهید. آموزش تاریخ معلم محور است و اگر معلم روش درست تدریس تاریخ را نداند، آموزش تاریخ ناقص خواهد بود. متأسفانه من در مجله رشد آموزش تاریخ که می‌توانم به جرئت بگویم تقریباً تمام مقالات آن را می‌خوانم، حالا چه به صورت گذری و چه به صورت دقیق، و آرشویی از مجله را هم در خانه و هم در مدرسه دارم، به ندرت در مورد آموزش تاریخ مطلبی می‌بینم!

مطلبی که دکتر رسولی فرمود درست است. خیلی از مقالات مجله در راستای آموزش تاریخ نیستند، مثل همان مقاله‌ای که خدمت شما عرض کردم؛ یعنی چند و چون تاریخ شفاهی. یا مثلاً سیر علم پزشکی یا سقوط صنعت. عموم موارد در راستای آموزش کتاب درسی نیستند و این تنها شامل رشد آموزش تاریخ نیست؛ بقیه مجلات هم این مشکل را دارند. به خصوص با کتاب‌های درسی جدید بیشتر ناهماهنگ‌اند. کتاب‌های جدید تاریخ رویکردهای جدیدی را باز کرده‌اند.

معمدرداد: خانم دکتر طارم، آقای آرمند به بحث تاریخ شفاهی اشاره کردند و فرمودند در مواد درسی چنین موضوعی را نداریم. شما نیاز مجله را در چه می‌بینید؟
 طارم: به نام خدا. من هم به همکاران عزیز خیرمقدم می‌گویم. قبل از اینکه توضیحی بدهم، باید بپرسم که آیا مجله با توجه به عنوان آن، یک مجله کمک‌درسی حساب می‌شود؟ یعنی رشد آموزش تاریخ هست؟ من فکر می‌کنم چون این مجله مختص دبیران است، مناسب است همکارانی که یک مقدار از مطالعه فاصله گرفته‌اند، با خواندن این‌گونه مقالات، آگاهی بیشتری پیدا کنند. یک وقت‌هایی هست که دانش‌آموزان علاقه‌مندند در مورد تاریخ محلی خودشان چیزی بدانند. پس من و همکارانم باید پیش‌زمینه‌ای از تاریخ محلی داشته باشیم. یا فرض بفرمایید دانش‌آموزی دوست دارد تاریخ شفاهی کار کند. من پارسال یک کلاس پرشور داشتم که بچه‌هایش کارهای زیادی می‌کردند. مثلاً دانش‌آموزی خیلی دوست داشت بداند سلسله نسب خانوادگی‌اش به چه

محتوای مجله پیردازیم و هم از دیدگاه‌ها و نظرهای شما در خصوص چگونگی انتشار مجله مطلع شویم. از دکتر رسولی خواهش می‌کنم آغاز بحث باشند. بفرمایید.

رسولی: به نام خدا. من بعضی از مطالب را یادداشت کرده‌ام. مشکل اصلی مجله همین مطالعه کم آن است، چون مجله خیلی کم به دست ما می‌رسد. اگر ممکن است شرایطی فراهم شود که فایل مقالات به دست ما برسد؛ مثل تمام فصل‌نامه‌های علمی و پژوهشی که جدیدترین مقالات را در دسترس می‌گذارند. به نظرم بهتر است فایل مقالات به صورت تک‌تک باشد، چون خیلی از همکاران لازم نمی‌دانند تمام مقالات را بخوانند. همچنین، بهتر است این فایل‌ها در پیام‌رسان‌های فعال در دسترس معلمان قرار گیرند. بعد هم راهکارهایی هست برای تشویق همکاران؛ مثلاً از مقالات رشد تاریخ می‌توانید چند مقاله خوب را انتخاب کنید و یک آزمون برخط (آنلاین) بگذارید. حتی اگر بشود، خود مجله رشد نرم‌افزاری داشته باشد و تمام مقالات در آن دسته‌بندی شوند. احتمالاً در آن صورت میزان مطالعه مجله هم خیلی بیشتری شود.

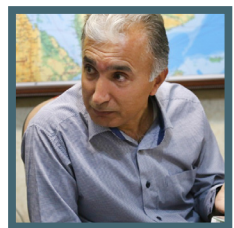
این راه هم لازم است بگویم که مجله از نظر علمی خیلی ساده و ضریب تأثیر آن کم است. شاید به همین دلیل همکاران مقالات کمتری می‌فرستند. پس از نظر علمی باید بیشتر روی مجله کار شود. اگر مجله علمی-ترویجی شود، خیلی خوب است. من خودم برای مجلاتی که ضریب تأثیر بالاتری دارند، مقاله می‌فرستم. البته من مقالات سال‌های ۹۳ و ۹۴ را که نگاه کردم، دیدم خوشبختانه در آن زمان مجله تنوع موضوعی خوبی داشت که این از نقاط قوت آن بود، ولی باز هم می‌شود موضوعات آن تخصصی‌تر شوند؛ مثلاً موضوعاتی از قبیل ایران باستان یا تاریخ پیامبران. اگر مجله در هر شماره به چند درس تاریخ بپردازد، مطمئناً معلمان بیشتری آن را می‌خوانند. در کل مقالات هم ضعف‌هایی وجود دارند. مثلاً مقالاتی در مورد تاریخ اروپا کم هستند، در حالی که در کتاب‌های درسی در مورد تاریخ اروپا مطلب زیاد است. یا به موضوع انقلاب‌ها، مثل انقلاب کبیر و انقلاب صنعتی، خیلی کم پرداخته شده است. حوزه فلسفه تاریخ یا مکتب‌های تاریخی هم چنین است. در این موارد هم متأسفانه مقالات کم هستند.

معمدرداد: مجله رشد آموزش تاریخ علمی-پژوهشی نیست و از این نظر با فصل‌نامه‌های دیگر که دکتر رسولی فرمودند متفاوت است. آقای آرمند نقطه نظرات شما را گوش می‌کنیم. بفرمایید.

آرمند: به نام خدا. من هم خیرمقدم عرض می‌کنم خدمت آقای معتمد و همکاران عزیز. اینجا دو مسئله وجود دارد: یکی کل مجلات رشد و دیگری مجله رشد آموزش تاریخ. معمولاً نشریات وقتی مدتی از طول عمرشان می‌گذرد، دیگر آن جاذبه اولیه را از دست می‌دهند و عادی می‌شوند. آن اوایل که مجله رشد آموزش تاریخ چاپ می‌شد، جاذبه داشت، ولی امروز دیگر به اندازه قبل طرفدار ندارد. بنابراین، به نظر من مجله



مریم طارم:
**اگر بخواهید مجله
رشد آموزش تاریخ
مورد استفاده
همکاران قرار بگیرد،
بهترین روش این
است که در هر
سال، سه دوره
مجله در فهرست
دوره‌های آموزش
ضمن خدمت قرار
بگیرد**



محمود قادری:
**متأسفانه کتاب
درسی در مورد
موضوعات تاریخی
خیلی کم توضیح
می‌دهد. ای کاش
توضیحات بیشتر
از طریق مقالات
مجله داده
می‌شد!**

کسی می‌رسد؟ خب من باید چیزی درباره شجره‌نامه‌نویسی بدانم تا بتوانم در راستای آن اطلاعاتی به دانش آموز بدهم. این است که من، برعکس همکاران، فکر می‌کنم نباید به مقالاتی که در رشد آموزش تاریخ منتشر می‌شوند، کم لطفی شود. من این مجله را از سال ۸۶ دارم و انصافاً می‌بینم که از آن سال به این طرف مجله خیلی قوی‌تر و مطالب آن پربارتر شده‌اند. معمولاً در هر فصلی، از یک مجموعه تجربه‌ها و خلاقیت‌های همکاران گزارشی تهیه می‌کنند. این به من همکار بستگی دارد که آیا می‌روم به دنبال آن و از آن استفاده می‌کنم، یا نه؟ واقعیت این است که متأسفانه این انگیزه را بین همکارانمان مشاهده نمی‌کنیم. وقتی من انگیزه ندارم، به زور که نمی‌شود مجله را در اختیار من قرار بدهند و بگویند بخوان؛ مجانی هم بدهند نمی‌خوانم، چه رسد که بخواهم خودم دنبالش بروم. این است که باید اول از خودمان شروع کنیم؛ حتی در نوشتن. اگر اطلاعات ما پیوسته به روز شود، من فکر می‌کنم هم محتوای مجله پربارتر می‌شود و هم تغییر و تحول ایجاد می‌شود. این تغییر و تحول از طرف ما باید صورت بگیرد. فکر می‌کنم که باید از یک جایی خودمان آغازگر باشیم. به هر حال، تحلیلی که من از مجله دارم، این است که احساس می‌کنم به نسبت سال‌های قبل، مطالبش هم علمی‌تر و هم پربارترند. از دهه هشتاد به این طرف مجله خیلی فرق کرده است.

آقای دکتر رسولی پیشنهادی در مورد آزمون دادند. من هم فکر می‌کنم اگر بخواهید مجله رشد آموزش تاریخ مورد استفاده همکاران قرار بگیرد، بهترین روش این است که در هر سال، سه دوره مجله در فهرست دوره‌های آموزش ضمن خدمت قرار بگیرد. این باعث می‌شود که همکاران این‌ها را هم با علاقه بخوانند و هم هدفمند. مگر دوره‌های ضمن خدمت هدفی جز ارتقای سطح علمی همکاران ما دارند؟ از ما چه دردی دوا خواهد شد که برویم مطالبی را بخوانیم که در راستای تخصص ما نیستند! یا محفوظاتی را که به دردمان نمی‌خورند، چرا بخوانیم؟!

معمدرداد: آقای قادری نظر شما چیست؟

قادری: عرض سلام و خیر مقدم دارم. من متأسفانه مجلات را از سال ۹۳ به این طرف دارم و مجلات قبلی را ندارم. با این حال، قبل از اینکه بیایم اینجا، چند نسخه از مجله را دوباره نگاه کردم. اولین چیزی که برایم جالب بود، این بود که با وجود کمبود کاغذ و گرانی آن، مجله از لحاظ چاپ و کاغذ هیچ مشکلی ندارد؛ یعنی بدتر که نشده، بهتر هم شده است. ولی از نظر محتوا مطالب مجله با مطالب کتاب درسی گاهی همخوانی ندارد؛ مثلاً مقاله‌ای در مورد جریان یا حکومتی در شمال آفریقا چیزی گفته است که با کتاب درسی نسبتی ندارد. متأسفانه کتاب درسی در مورد موضوعات تاریخی خیلی کم توضیح می‌دهد. ای کاش توضیحات بیشتر از طریق مقالات همین مجله داده می‌شد! چون خیلی از همکاران تازه‌استخدام هستند و برخی از آن‌ها هم رشته‌شان تاریخ نیست. من دریکی از گروه‌های دبیران تاریخ دیدم خانمی تاریخ تدریس می‌کرد که

معلوم بود خیلی بی‌اطلاع است. سؤالانی می‌پرسید بسیار ابتدایی. مثلاً چرا فلان جنگ را خندق یا احزاب می‌گویند؟ به نظر من، مقالاتی که در این مجله چاپ می‌شوند، بهتر است بیشتر در همان چارچوب کتاب درسی باشند. حرف خانم دکتر طارم که فرمودند در دوره‌های ضمن خدمت تاریخ از محتوای مجلات رشد استفاده شود درست است. الآن کتاب‌هایی برای ضمن خدمت می‌گذارند که به درد ما نمی‌خورد. از طرف دیگر، چه اشکال دارد که در مدرسه‌ها برای معلمان اشتراک بگیرند؟ این خیلی خوب است. در مهاباد بیشتر از ۲۰ معلم تاریخ نداریم. من به عنوان سرگروه می‌توانم به همکارانم بگویم که شما این مجله را مشترک شوید. حرف من را گوش می‌کنند.

معمدرداد: سرکار خانم عبدلی خوشحال می‌شویم نظر شما را هم بشنویم.

عبدلی: من هم خدمت شما و همکاران محترم خیر مقدم می‌گویم. من مجلات رشد را از سال ۹۱ که به گروه آموزشی ما آمد، دیدم و هر وقت در گروه بودم، می‌خواندم. در چند سال اخیر متأسفانه دیگر به گروه‌ها ارسال نمی‌شود! حالا آقای قادری مدرسه‌ها را می‌گویند، ولی من گروه‌های آموزشی را می‌گویم. حداقل باید در استان‌ها به مناطق دورافتاده یک جلد ارسال شود، ولی نمی‌شود. من از این بابت گلایه دارم؛ در داخل مجله هم از تاریخ اروپا مطالب خیلی کم است. به خصوص درباره تاریخ تطبیقی کشورهای اروپا با آسیا، که من خیلی به آن علاقه دارم و خودم هم خیلی در این باره کتاب مطالعه کرده‌ام. منتها در مجلات رشد آموزش تاریخ مطالبی در این مورد، به خصوص در راستای کتاب‌های درسی، نمی‌بینیم. اگر مقالات طوری باشد که در راستای کتاب‌های درسی باشد، خیلی خوب است.

من با آزمون هم کاملاً موافق هستم، چون بهانه‌ای است برای اینکه همکاران، مشترک مجله شوند. البته مشکلات مالی هست، ولی دلیل نمی‌شود مجله را تهیه نکنیم. البته من هم به عنوان سرگروه کم‌کاری کردم! ارتباط ما با شما خیلی کم بود. راجع به ساختار مجله نمی‌توانم نظر بدهم، چون در این دو سال اخیر مطالعه نداشته‌ام.

معمدرداد: آقای پاشالو شما بفرمایید.

پاشالو: خدمت شما خوشامد می‌گویم. تا آنجا که من مطالب مجله را پیگیری می‌کنم، می‌بینم همان دیدگاه دوران پهلوی در اکثر مقالات وجود دارد. منظورم درباره تاریخ ایران است. مثلاً درباره دوران بعد از اسلام، می‌بینم که خیلی وابسته‌اند به منابع دوران پهلوی. به عبارت دیگر، ردپای قضاوت‌های دوران پهلوی را در مجلات می‌بینیم. منابعی که ارجاع می‌دهند، مثلاً منبع سی سال پیش است که از ارجاع خارج شده، ولی دوست مقاله‌نویس ما به آن منبع ارجاع داده است. برای مثال کتاب «ایران در زمان ساسانیان» کریستین سن، سال‌هاست از رده خارج شده، اما همچنان منبع مقالات این مجله است. موضوع بعد درباره کلی‌گویی در مقالات است. متأسفانه مطالبی که نوشته می‌شود، مطالب



مریم عبدلی:

با آزمون ضمن خدمت از مجلات رشد کاملاً موافق هستم، چون بهانه‌ای است برای این که همکاران، مشترک مجله شوند. البته مشکلات مالی هست، ولی دلیل نمی‌شود مجله را تهیه نکنیم



احمد پاشالو:

تا آن جا که من مطالب مجله را پی‌گیری می‌کنم، می‌بینم همان دیدگاه دوران پهلوی در اکثر مقالات وجود دارد. منظورم درباره تاریخ ایران است. مثلاً درباره دوران بعد از اسلام، می‌بینم که خیلی وابسته‌اند به منابع دوران پهلوی. به عبارت دیگر، ردپاهای قضاوت‌های دوران پهلوی را در مجلات می‌بینم

پیام‌رسان‌ها مطرح می‌شوند، فرق دارند. حجم مطالب پیام‌رسان‌ها از مطالبی که در مجله ارائه می‌شوند خیلی کمتر است. مطالب مجله در هر موضوعی معمولاً دو سه صفحه است. این حجم را نمی‌توانیم در پیام‌رسان‌ها داشته باشیم. مطمئناً باید خیلی فشرده‌تر و خلاصه‌تر به آن اشاره شود. در مورد مجله هم یک انتقاد دارم و آن استفاده نکردن از آثاری است که کارشناسان و پژوهشگران خارج از کشور منتشر می‌کنند. من فعالیت مطبوعاتی داشته‌ام. در سال ۸۴ در مراسم سالگرد انتشار یک نشریه، مهمانی از فرانسه داشتیم که دانشجوی دکتری علوم سیاسی در پاریس بود. پایان‌نامه او در مورد سیاست در آذربایجان بود و بسیار خوب هم نوشته شده بود. مجله رشد آموزش تاریخ هم متعلق به همه ماست و ما می‌توانیم در آن از نظرات افراد خارج از کشور هم استفاده کنیم. به اعتقاد من، مطالبی که در بعضی کتاب‌های آموزشی می‌خوانیم، تقریباً کلیشه‌ای است و محدودیت دارد. ما بر اساس وضعیت سیاسی، فرهنگی و تمدنی کشورمان، می‌توانیم از نظرات و سلیقه‌های متنوع در مجله استفاده کنیم. این کار به جذابیت نشریه هم کمک می‌کند؛ ضمن اینکه مطالب جالب‌تر و تازه‌تری در اختیار همکاران گذاشته می‌شود و وسعت مطالعه همکاران را افزایش می‌دهد. من خواهش می‌کنم حتماً به این پیشنهاد فکر کنید. به علاوه، به کارهایی ابتکاری که همکاران در مدرسه انجام می‌دهند، توجه کنید. من خودم چند سال در کلاس‌هایم از دانش‌آموزان می‌خواستم در خصوص مسائل و موضوعات کتاب درسی تاریخ مقاله‌ای بنویسند. یک نمره مستمر هم برای این کار در نظر می‌گرفتم. آن قدر مقالات جالبی می‌آوردند که بعضی از آن‌ها برای خودم تاژگی داشت. هر چند عمدتاً از اینترنت تهیه کرده بودند، ولی به سراغ کتاب هم رفته بودند. به هر حال مطالبی نوشته بودند که من به‌عنوان دبیر تاریخ از آن استفاده کردم.

معمرداد: سرکار خانم مجدی، شما در تکمیل صحبت‌های آقای شمس نظرتان را بگویید.

مجدی: سلام عرض می‌کنم. من به‌عنوان نماینده مناطق استان در خدمت شما هستم. همکاران عزیز در شهر هستند و امکاناتشان خیلی بیشتر از ماست. من در منطقه مرزی تدریس می‌کنم و تنها نیروی تحصیل کرده تاریخ در منطقه هستم. در سومار فقط من تاریخ خوانده‌ام! ما نیروهای تخصصی نداریم. استفاده از نیروهای غیرتخصصی باعث شده است مشکلات عدیده برای دانش‌آموزان به وجود بیاید. برخی همکاران از من می‌پرسند تاریخ معاصر فنی و کار دانش را چگونه باید تدریس کنند؟ کتاب‌های درسی هم خالی از اشکال نیستند. پارسال دانش‌آموزی از من پرسید که خانم مگر تاریخ ما فقط از افشاریه به بعد است که اکثر کتاب‌های ما از ساسانیان و هخامنشیان مطلب ندارند؟

با بحث دیجیتال هم موافقم. به نظرم اگر این طور شود خیلی بهتر است. ما همه به اینترنت دسترسی داریم و معلم‌ها هم بیشتر می‌توانند از آن استفاده کنند. من خودم برای آموزش

کلی است. برای مثال درباره صفویه کلیات نوشته می‌شود یا مثلاً سلجوقیان یا هر سلسله دیگر. متأسفانه تک‌نگاری کم است؛ به خصوص در تاریخ محلی. نمی‌دانم سیاست مجله کلی‌گویی است یا این کار دلیل دیگری دارد. موضوع بعدی اینکه مطالب مجله با موضوعات کتاب درسی متناسب نیست. مجله باید کمک‌کار کتاب درسی باشد. همه دوستانی که رشته تاریخ خوانده‌اند، بیشتر از این هم مطلب نوشته‌اند. به نظرم این مطالب پیش پا افتاده‌اند. بعضی از همکاران اطلاعات کمی دارند و در نتیجه در کلاسشان فقط روخوانی کتاب انجام می‌شود و تحقیق و بررسی اصلاً مدنظر نیست. خواهش من این است که مطالب مجله با موضوعات کتاب متناسب باشد.

معمرداد: سعی می‌کنیم در مجله مطالب را طوری انتخاب کنیم که هم به موضوعات درسی بپردازیم و هم رسانه‌ای عمل کنیم. خانم سعیدی شما مطلب جدیدی دارید، بفرمایید.

سعیدی: مطالبی که من آماده کرده بودم بگویم، همه دوستان محترم گفتند. من تا سال ۹۰ خیلی از شماره‌های مجله را تهیه و مطالعه می‌کردم. مجله مطالب ارزشمندی دارد و مطالب کمک‌آموزشی را اختیار همکاران قرار می‌دهد. مثلاً چند شماره در مورد طرح درس حرف زده بود یا پایگاه‌های اینترنتی تاریخی را معرفی کرده بود. من خیلی از آن‌ها استفاده کردم. حتی زمانی که می‌خواستم پایان‌نامه ارشدم را بنویسم، دوباره به مجلات سر زدم و از فهرست پایگاه‌های اینترنتی معرفی شده استفاده کردم. با این حال چند پیشنهاد هم دارم. چون این مجله مجله‌ای است تحلیلی برای معلمان، مدرسان و دانشجویان، انتظار داریم خیلی از مطالب مجلات رشد با کتاب‌های درسی مرتبط باشند. متأسفانه خیلی از همکاران ما در شهرستان‌ها که رشته غیر مرتبط را تدریس می‌کنند، اشکالات زیادی دارند. لذا اگر این مجله با کتاب‌های درسی هماهنگ باشد، خیلی خوب است. همین طور خوب است در کنار نماینده‌های کتابی که برگزار می‌شوند، مجلات رشد هم غرفه داشته باشند. همچنین، مجله حداقل یک همایش سالانه برگزار و از همکاران دعوت کند تا آن‌ها با هم تعامل داشته باشند.

نکته دیگر اینکه متأسفانه راهنمای درسی برای درس تاریخ کم داریم. خوشبختانه گروهی در یکی از پیام‌رسان‌ها هست به نام دبیران سراسر کشور که گروهی فوق‌العاده و کاملاً علمی است. به نظرم سردبیر مجله رشد آموزش تاریخ هم می‌تواند از طریق فضای مجازی با تمام معلم‌های تاریخ ارتباط داشته باشد.

معمرداد: البته در کنار چاپ فیزیکی مجله، چاپ دیجیتال آن را در سایت داریم. آقای شمس نظر شما درباره فعالیت مجله در فضای مجازی چیست؟

شمس: من هم خیرمقدم عرض می‌کنم. در مورد محتویات مجله نمی‌خواهم وارد مباحث فرضی شوم. مطالبی که در نشریه نوشته یا چاپ می‌شوند، مطمئناً با مسائلی که در



معصومه سعیدی:

انتظار داریم خیلی از مطالب مجلات رشد با کتاب های درسی مرتبط باشند. متأسفانه خیلی از همکاران ما در شهرستان ها که رشته غیر مرتبط را تدریس می کنند، اشکالات زیادی دارند. لذا اگر این مجله با کتاب های درسی هماهنگ باشد، خیلی خوب است



محمد رضا خادم شمس:

ما بر اساس وضعیت سیاسی، فرهنگی و تمدنی کشورمان، می توانیم از نظرات و سلیقه های متنوع در مجله استفاده کنیم. این کار به جذابیت نشریه کمک می کند؛ ضمن این که مطالب جالب تر و تازه تر در اختیار همکاران گذاشته می شود و وسعت مطالعه همکاران را افزایش می دهد

تاریخ معاصر از سریال معمای شاه خیلی استفاده کردم. یک گروه مجازی تشکیل داده بودیم و تکه هایی از فیلم را که به درس مربوط بود، برای بچه ها در گروه می گذاشتم. آن فیلم ها برای آموزش خیلی خوب بودند. حتی می توانیم در کلاس از نسخه های دیجیتال مجلات برای آموزش بچه ها استفاده کنیم. آرمند: چند سؤال دارم. یکی اینکه آقای معتمد! الان شما چند مقاله برای چاپ در اختیار دارید؟ آماری دارید؟

معتمدراد: بله، حدود ۱۵۰ مقاله.

آرمند: اگر آن ۱۵۰ را در نظر بگیریم، یعنی شما برای تقریباً ۱۰ شماره آینده مطلب دارید. اگر میانگین بگیریم، یعنی تا سه سال و خرده ای مقاله برای چاپ دارید.

معتمدراد: برخی مطالب از لحاظ اهمیت مهم ترند و زودتر چاپ می شوند.

آرمند: پیشنهادی دارم. من بررسی کردم و دیدم در هر مجله چیزی حدود پانزده شانزده مقاله داریم. اگر شما تعداد صفحات مجله را بیشتر کنید، مقالات بیشتری هم چاپ می کنید. درست است که هیچ چیزی جای کتاب و کاغذ را نمی گیرد، اما به دلیل محدودیت ها، مشکل به حال خود باقی است. یعنی مقالات چاپ نشده زیادی باقی می ماند. از طرف دیگر چون فضای دیجیتال در حال غلبه بر فضای چاپی است، پیشنهاد می دهم شما یک مجله دیجیتال هم منتشر کنید. در نسخه دیجیتال قرار نیست فقط مقاله قرار گیرد. عکس و فیلم های آموزشی هم می تواند باشد. وقتی آموزش درس تاریخ از روی فیلم باشد، خیلی بهتر است. بنابراین، اگر مجله رشد تغییر رویه بدهد، یعنی در کنار چاپ کاغذی، چاپ دیجیتالی همراه با فیلم هم داشته باشد، اتفاقات خوبی خواهد افتاد. فرض بفرمایید ما صدای مظفرالدین شاه را داریم. وقتی این صدا را برای بچه های ما می گذاریم خیلی تأثیرگذار است.

طارم: در مجلات رشد آموزش تاریخ جای یکسری موضوعات خالی است؛ مثلاً اسناد یا مکاتیب جدید تاریخ. در مجله اصلاً از این ها صحبت نمی شود. این ها خیلی مهم هستند. اگر این جور مباحث باشد، برای همکاران یک راهکار جدید است. شکرزاده: من پیشنهاد می کنم بخشی از محتوای مجلات را اختصاص بدهید به استان ها.

طارم: آقای دکتر نصرالله صالحی کتابی دارند درباره آموزش تاریخ. چرا در شماره یکی از این روش ها را توضیح نمی دهید؟ **معتمدراد: پیشنهاد های خیلی خوبی مطرح شد که باید بررسی شوند. در خصوص چگونگی توزیع مجله، از آقای جوزایی مسئول توزیع مجلات رشد در استان، دعوت کرده ام تا نظرات ایشان را هم بشنویم. آقای جوزایی بفرمایید.**

جوزایی: به نام خدا. خیر مقدم عرض می کنم خدمت آقای معتمد و شما همکاران محترم. ابتدا خاطره ای خدمت دوستان عرض می کنم. من در دبیرستان تیزهوشان معاون بودم و پسر هم آنجا درس می خواند. دبیر تاریخی داشتیم که الان بازنشسته شده است. او مدت ۳۲ سال سابقه تدریس

داشت. گاهی می دیدم کلاس را ترک می کرد، می آمد دفتر و بعد بچه ها را می برد سایت کامپیوتر برایشان فیلم می گذاشت.

پسر من شاگرد ایشان بود. این دبیر در دانش آموزان علاقه زیادی به تاریخ به وجود آورده بود. من خودم علاقه زیادی به مطالعه تاریخ دارم. رشته خود من ادبیات است، اما وقتی بخواهم مطالعه کنم، کتاب های تاریخی می خوانم. ولی در بحث های تاریخی پیش پسر کم می آورم! این به خاطر علاقه ای است که این معلم بزرگوار در پسرم به وجود آورده و او را به مطالعه تاریخ علاقه مند کرده است. می خواهم بگویم هدف ما هم از تدریس باید ایجاد انگیزه باشد. من از نمایش فیلم استقبال می کنم و خیلی هم علاقه دارم، اما مشکل اینجاست که عموماً مدیران با این کار موافق نیستند؛ حتی دبیران هم چندان موافق نیستند! باید این رویکرد عوض شود. در کنار این تغییر رویکرد، اگر شما مجموعه ای فیلم تاریخی در اختیار دبیران تاریخ بگذارید، به نظرم تحولی ایجاد می شود.

اما برگردیم به مجلات رشد. دوستان می دانند که من مسئول توزیع مجلات رشد در استان هستم. حالا سؤالی دارم از خدمت دوستان. خانم طارم گفتند که مجلات را مدام می خوانند، ولی بقیه دوستان به گمانم مشتری دائم مجلات رشد نیستند! اکثر شما در محتوا ایرادی داشتید که از حیث تخصص من خارج است و نمی توانم اظهار نظر کنم، ولی اگر واقعاً محتوای مجلات غنی باشد، به دنبال آن می رویم و آن را می خوانیم؛ چه به شکل کاغذی باشد و چه دیجیتالی. ما حدود ۴۳۷ نفر دبیر تاریخ در استان داریم که تاریخ تدریس می کنند، در حالی که فقط ۴۱ نفر در سطح استان مشترک داریم! متأسفانه یا خوشبختانه! مجلات رشد خودگردان هستند و بودجه دولتی ندارند و چون خودگردان هستند، رایگان نمی شوند. با وجود این، قیمت این مجلات مطمئناً کمتر از سایر مجلات است. هزینه چندان ندارد، ولی نمی دانم چرا همکاران راضی نیستند و آن را نمی خرند! در استان فقط چهار درصد دبیران مجلات رشد را خواسته اند. البته باید توجه داشته باشیم که مجلات رشد عمدتاً یکی دو هفته بعد از توزیع، در سایت رشد بارگذاری می شوند و در دسترس همه قرار می گیرند.

در مورد محتوای مجلات، امیدوارم محتوا طوری شود که به سمت وسوی آموزشی شدن پیش برود. مجلات رشد فقط به آموزش و پرورش اختصاص دارند. نمی دانم چقدر خواسته معلم ها را برآورده کرده اند؟ امیدوارم محتوای مجلات طوری باشد که معلمان واقعاً به آن ها علاقه نشان بدهند. من خودم با استفاده از مجلات برای ضمن خدمت مخالفم و نمی توانم به کسی اجبار کنم آن را بخرد. شائبه مالی هم پشت سر آن هست. اگر دغدغه ما فروش مجله باشد، این راهکار خوبی است، ولی این هدف نیست. مهم این است که مطالب را به همکاران برسانیم.

معتمدراد: از همه شما عزیزان بابت وقتی که گذاشتید و مباحث خوبی که مطرح کردید تشکر می کنم.